

מדינת ישראל
הכנסת.

ש.פ.

פרוטוקול מס. 1 / ד'

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ג',
ל' בתשרי תשי"ט - 14.10.58, בשעה 09.00.

נכחו - חברי הוועדה:

- ש. פרסיץ - היו"ר
- ר. הקטין
- ח. יהודה
- ד. נצר
- י. קליבנוב
- א. רוזיאל-נאור
- י.ש. רוזנברג

מוזמנים:

ד"ר אבידור - מנהל משרד החינוך והתרבות
מר שריד - סגן המנהל הכללי של משרד החינוך

בסדר-היום: שביחת המועצה בבתי הספר התיכוניים.

.....

ד"ר אבידור:

הצונוי לפתוח בשלוש העונות:

(א) מי הם השובתיים? (ב) על מה שובתיים;
(ג) מ"מ בענין השביתתם.

(א) מי הם השובתיים? - קורא העיונים - הציבור;
אף חברי הכנסת אינם יודעים להשיב, מי הם השובתיים? מורים תיכוניים?
ובכלל, מהו המצב?

בבתי הספר התיכוניים יש בשנת תשי"ח 1500 מורים;
40% מהם בעלי תואר אקדמאי, ורק מהצעתם הם מ.א. ומעלה. אמנם הם
נהנים מזכויות של האקדמאים; אלה הם מורים העוסקים בהוראה מאז
ימי הועד הלאומי. עוד 23% מהנים, משכורת כזו. בבתי הספר התיכוניים
לפתוח 37% הם מורים יסודיים.

השביתה, כביכול, יכולה גם בתי ספר יסודיים
אחרים, בתי ספר הקלאיים ובתי ספר מקצועיים.

מחוך 2000 המורים המלמדים בבתי הספר העל-יסודיים כ-50% - אולי יותר - אינם אקדמאיים בכלל; הם מורים יסודיים. והאבטורד שבדבר - הם, כביכול, שובתים בגד עצמם. קיימת שם ערבויה. אילו אמרו לנו: אקדמאיים, הייתי אומר: יש במערכת החינוך 600 איש אשר הם אינם תיכונים. על כן אני אומר כי שביחה זו היא כה בלתי ברורה לשובתים עד כי אינני יכול לומר מי שובת.

זאת ועוד: בנוגע למספרים - עתון בוקר אחד כתב כי 50 אלף תלמידים מושבתים. הלואי והיו לנו 50 אלף תלמידים. יש לנו כ-20-25 אלף תלמידים, ולא 50 אלף. מחציתם אינם מעורבים בשביחה, וזאת משום שישנם בתי ספר תיכונים חקלאיים.

(ב) על מה שובתים? - על עקרון להשוותם עם המהנדסים. העקרון הושג. והוא הושג במאת האחוזים, אם לא למעלה מזה; הכירו במורים אקדמאיים כמהנדסים. אז באה טענה: תשוו אותנו עם מהנדסים בדרגה ג'. רבותי, אם נפתח את הענין, הרי שהם כמעט והשיגו זאת.

מספר ג' מהנדסים במדינה הוא פחות ממאה. אלה הם מהנדסים שיש להם תפקיד מינהלי. ישנם מאות מהנדסים אשר כל ימי חייהם ישארו בדרגה ז' ו-ה' וכו', משום שהם אינם ממלאים תפקיד מינהלי.

מספר המורים האקדמאיים היום הוא 300-400 הממלאים תפקידים מינהליים, כולם מקבלים יותר משיא ג'. יש גם 250 סגני מנהלים והם מקבלים יותר ממהנדס ג'. כל המפקחים מקבלים כבר לפי מה שהוסכם - למעלה משיא ג'; הם מקבלים למעלה ממשנה למנהל.

לא רק שמאות מורים מקבלים הרבה יותר ממהנדסים, אלא כל מורה אשר לו מ.א., באופן אוטומטי הוא מגיע לאמצע ג' מהנדסים. אחוז גדול מהם מגיע לתפקיד של מנהל. כך מגיעים כולם למעלה מג'.

כל מורה מ.א. מקבל יותר ממהנדס ג'. על כן אני שואל: על מה נלחמים? על מה שובתים? הם אינם יודעים כי הם נלחמים נגד עצמם. הציבור אינו יודע זאת. אלו היו עובדים שגם אתם לא ידעתם אותן.

רבותי, המורים קבלו את אשר דרשו, ואינני רוצה להגיד מדוע דוקא להשוותם למהנדסים, ואף לא אשווה את חנאי העבודה. עקרון הם קבלו; תוספת עצומה הם גם כן קבלו. לכן אינני רואה שמץ של הצדקה לשביחה שמתנהלת היום.

ומכאן אני מגיע להערה השלישית - מו"מ בענין השביחה. אין לנו כל נסיה שלא להסכים לשאת ולתת עם השובתים, לא משום שהיא אינה מוצדקת. אולם, מה יהיה אם מתר יתארגנו המורים למתמטיקה, אשר הם חיוניים ביותר - והם יודעים שבזמן - וידרשו לקבל א' פלוס? רבותי, הרי שזה יערער את כלהיסודות במדינה.

משרד החינוך והתרבות נתון, לדעתו, את כל ההנחות המכסימליות. למעלה מזה אין כל במים ואין כל יסוד.

ועוד הערה: דרב המורים השובתים היום אין להם כל קשר עם משרד החינוך והתרבות. אותם המורים האקדמאיים שהם קשורים למשרד החינוך, איש מהם אינו שובת. משכורתם של אותם מורים שובתים אינה משתלמת ע"י המדינה. לכן, אם יש מקום לתיווך, למו"מ, הרי שהם צריכים להפנות את הכתובת של המורים למעבידיהם.

דעתי, כל מי שרוצה לתווך, מביא נזק למדינה.
חושבני כי הם מחזקים את ידיהם של אלה שאינם שובתים כלל. המורים
השיגו את המכסימום ההוגן והצודק.

מר שריד: אני רוצה לפרט קצת יותר את דברי ד"ר אבידור.

קראתם בעתונות שארגון המורים התיכונים
הכריז על השביתה עקב גישתו העוינת והנוקשה של נציג משרד החינוך -
הכוונה אלי. אני רוצה להודיע, כי הנציג של משרד החינוך פעל על
דעת משרד החינוך, ואת המו"מ ניחל לא רק משרד החינוך, כי אם גם
נציג האוצר ונציג שירות המדינה. בחוץ המו"מ היו גורמים נוספים
שונים. מהצד השני - מצד של מקבלי העבודה, שהם מורים - שותפו
במו"מ מרכז המורים והאיגוד המקצועי של ההסתדרות הכללית. עמדתו
של משרד החינוך היא - מצד אחד - עמדת הממשלה, והיא גם נתקבלה
ע"י מרכז המורים וע"י האיגוד המקצועי של ההסתדרות, וגם על דעת
הרוב של חטיבת המורים. את השביתה הכריז המיעוט של חטיבת המורים
התיכונים; החליף את החותמת, והכריז שביתה של ארגון המורים שמוציא
את עצמו מהסתדרות המורים התיכונים, בשם ארגון המורים.

היו"ר ש. פרסיץ: כיצד יצא שכל המורים שובתים, גם של החטיבה?

מר שריד: נכון הוא שהארגון כשקרה למורים לשבות, רוב
המורים התיכונים הצטרפו לשביתה. ולא כל כך
קשה לקרוא למורים ולומר להם, כי עליהם לשבות. אני משוכנע שגם
מורים מהשורה לא ידעו על מה הוויכוח.

כשמפרסמים כי לא רוצים להשוות את האקדמאים
האחרים - הרי זה מרגיז, וכך נכתב בעתונות כל הזמן. אני אסביר
ואומר, כי לא היה ולא נברא. לא קשה היה לעודד את הציבור לשביתה
על מנת לקבל יותר.

מה הן ההטבות שניתנו לאקדמאים? בדרך כלל, ידוע
לחברי הוועדה שמדיניות השכר היא יזון של ההסתדרות הכללית, האומרת
שעד 1959 אין לדבר על שינוי בשכר בכל הסקטורים. אבל מצאו דרך
להיטיב לאקדמאים בכמה שטחים על יסוד המשכורת הקודמת. המאמצים
מקבלים שלוש מיני הטבות:

(א) מגדילים לאקדמאים את מתח הנוותק. עד לפני
כחודש-חדשיים שולמה לאקדמאים משכורת לפי 40-45 ל"י, הגדילו את הנוותק
ואמרו, אחרי 20 שנות עבודה יקבלו משכורת מהיטב, פלוס תוספת יוקר,
פלוס 25% תוספת שנקראה וותק אקדמאי.

(ב) האקדמאים יקבלו מענק משותף ממס הכנסה עבור
רכישת ספרות מקצועית. זה מתבטא בערך 160 ל"י לשנה. אצל הרופאים
מענק זה מתבטא ב-200 ל"י לשנה.

(ג) אקדמאים מסויימים יקבלו תשלום בעד שעות נוספות
בעבודה. אקדמאים בדרגות גבוהות (יש גם בסכום של 120 ל"י, אם אינני
טועה). זה המכסימום שבגיל השעות הנוספות לאקדמאים.

אלה היו שלושת סוגי ההטבות אשר ניתנו למורים.
כולן מבוססות על יסוד המשכורת הקיימת. במשכורת היסוד אין שינויים.

כשמוכז המורים שמע על ההטבות הללו אמר כי אני הייתי הוגן, אם כי באופן עקרוני אני מתנגד להטבות. אמרו: נתתם למהנדסים, תנו גם למורים אקדמאיים. למן הרגע הראשון אמרנו למרכז המורים: כל ההטבות שניתנו למרכז המורים תנתינה גם למורים האקדמאיים. המשכורת של המורים בנזיה אחרת מזו של המהנדסים והרופאים.

כשהיה שדוד מערבות של כל העובדים במדינה, עמדו המורים על עקרון אחד מחודש, והוא: את הוותק יש להכפיל. הוחלט שהמשכורת ההתחלתית של המורים האקדמאיים היא 130 ל"י, והיא תואמת את דרגת השכר של המהנדסים, בין ח' לז'; משכורת ח' זה 120 ל"י, ומשכורת ז' - 140 ל"י. המורים תבעו 130 ל"י. אז נמצאה פשרה, אמרנו: ההכפלה לא תהיה על 130 ל"י, אלא על 140 ל"י. אולם, הוותק של המורים היה קשור לפי פרינציפ אחר. ואכן אמרנו למורים כי הוותק שלהם בנוי אחרת מאשר כל העובדים במדינה. יחד עם זאת ידענו כי העובדים בכל זאת קבלו תוספת. ואתן דוגמה: מהנדס שמקבל 280 ל"י, מקבל תוספת בסכום של 61 ל"י. החלטנו שכל מורה מ.א. יקבל 61 ל"י תוספת, יוצא איפוא שהוא יקבל בסך הכל 341 ל"י, וזה באופן טיפיל למהנדסים שמקבלים 280 ל"י. על יסוד פרינציפ זה לא היו ויכוחים.

אולם המורים בקשו ספרות מקצועית, כל מורה בהתאם לדרגתו, כל מורה לפי ותקו - על כך לא היה ויכוח, הסכמנו לזה.

ההטבה השלישית - תוספת על שעות נוספות. המורים קבלו תמיד תוספת תשלום על שעות נוספות בהתאם לתוספת היוקרה. כלומר, אם מורה עובד 30, 32, 33 שעות, הרי שהוא מקבל תשלום על כך. למורים אין גם, ואילו למהנדסים יש גם. לצערי - עיני לא צרה, ואסביר מדוע אני אומר לצערי. מורה מרוויח עוד 300 ל"י; הוא איננו יכול להתעשר מזה, אבל הוא ^{מקבל} את דמת היינו. אמרתי לצערי, משום ששעות נוספות אלה פוגעות בעבודתו הסדירה של המורה בבית הספר.

השווינו את המשכורת של המורים האקדמאיים. המורים התיכונים אומרים, כי הם דורשים תיקון בדרגה. כלומר, מורה שמקבל 280 ל"י - שיא ד' - שנעלה אותו לשיא ג'. שאלנו על איזה יסוד. הוספנו ואמרנו, כי ראשית כל אין משנים כדוגם משכורת, אין משנים דירוג. אולם הצענו משהו - אמצע ג'. זה נקרא ג' לאהר 10-12 שנות שירות במקצוע. הם דרשו לתת להם שכר השווה למהנדס לאחר 20 שנות שירות במקצוע. אמרנו - אין זה מגיע לבט. אנמק מדוע.

ובכן, הוויכוח הוא בכלל על העלאת המורים בדרגה.

אנחנו מוכרחים להשוות, אנחנו חייבים להשוות לגבי עובדים אחרים. ולכן אנו אומרים כך: מהנדסים הנם שונים מהמורים בדבר אחד יסודי, והוא: המורים - וזה העיקר - יכולים לעלות מדרגה לדרגה על יסוד אחד - על יסוד הוותק. יש להם העלאה אוטומטית מ-ז' עד ג'. לא נדרשת בשל כך שום הצטיינות; אין שם מיכרזים כפי שזה קיים אצל המהנדסים. המהנדסים אינם יכולים לעלות באופן אוטומטי. המורים שונים בשל כך מכל יתר העובדים המינהליים במדינה.

(אחרי כן רשמה אד)

לפני-כן רשמה שפ.

המשך דברי מר שריד.

אד.

בסך הכל נמצאים בשירות הממשלה 12 מהנדסים בדרגה א', 30 מהנדסים בדרגה ב' ו-90 בדרגה ג'. האקדמאים בשירות המדינה המקבילים שכר לפי דירוג של מהנדסים, וזה כולל פסיקאים, חימאים, סטטיסטיקאים, כלכלים וכדומה - רק 27% מהם הם בדרגות א' - ג'. גם בקרב המורים יש אחוז ניכר של מורים המכהנים בתפקידים מינהליים כמו מנהלי בתי-הספר, סגני מנהלים, מפקחים וכדומה, והללו מקבלים יותר מאשר דרגה ג'; יש מהם המקבילים לפי השיא של דרגה ב' ודרגה א'. חשבנו שאין זה מוצדק שכל המורים יגיעו לשיא של דרגה ג'.

כמה יקבל מורה בדרגה מ.א. בשיא הוותק כאשר הוא בן 44? הוא יקבל משכורת יסוד של 341 ל"י; תוספת יוקר בסיסית - 140 ל"י; תוספת יוקר שניה - 35 ל"י; 12 ל"י כמענק לספרות מקצועית - ומענק זה שקול כנגד 22 ל"י מפני שהוא פטור מס הכנסה. מורה רווק אקדמאי יקבל אפוא 528 ל"י לחודש, ואילו בעל משפחה - 550 ל"י. לשם השוואה רצונו לציין שזוהי משכורת המקרבת כמעט למשכורתו של סגן מנהל כללי בכל משרדי הממשלה. מנהל גימנסיה יקבל 528 ל"י בתוספת 120 ל"י במזל ציפה, היינו - ג' - 70 ל"י יותר מאשר סגן מנהל כללי.

לאחר כל הדברים הנ"ל לא יכולנו להיעצות לתביעות המורים. הם תבעו דירוג של שיא ג'. לפי זה מנהלים ומפקחים היו מקבלים יותר מאשר מנהל כללי, ופירושו של דבר - סילוף כל מערכת השכר.

היו להם חביעות נוספות, שהן לעת-עמה נצטזר. היתה חביעה נמרצת להפחתת שעות העבודה. מורה בבית-ספר תיכון עובד להלכה 24 שעות. כשהוא מגיע לגיל 50 הוא מתחיל לעבוד 22 שעות, ובגיל 55 - 20 שעות. כשהוא משמש כמנהל כיתה הוא עובד 2 שעות פחות. תביעתם היתה להפחתה של 4 שעות. טענתנו היתה כי הגיעה השעה להגדיל את מספר השעות היות והמורים הוכיחו שאפשר לעבוד יותר. המורים טענו שמורה בבית-ספר תיכון עובדת כרוכה במאמצי רוחניים גדולים ובעבודת בית מדרשה, כך שהוא איננו יכול לעבוד בבית-ספר יותר מאשר 24 שעות. הם הוכיחו שאפשר לעבוד יותר, כי למעשה הם עובדים 30 ו-35 שעות. כל הבטיח הזה התמוטט. ואם היום איננו באים לדרוש תוספת, על כל פנים לא ננהל משא ומתן על הפחתת מספר שעות העבודה.

אסור לנו להתעלם מאספק נוסף - מי ישלם את התוספות הללו? מבחינת השכר המורים הם מבין מקבלי השכר הטוב ביותר במדינה; מבחינת הארגון, האחריות לעבודה - הם החלשים ביותר. ב"בתי-הספר התיכוניים הם ברובם פרטיים. הכסף צומח בעיקר על-ידי ההורים, ויש גבול לאפשרויות של ההורים. לפני שנתיים הופיעו מנהלי בתי-הספר לפני ועדת החינוך והתרבות ואמרו: החינוך התיכוני מתמוטט כי ההורים אינם יכולים לשלם. משרד החינוך הגיע בתקציב 1958/9 ל-2 מיליון לחינוך תיכון. המשרד עשה חשבון שכדי שיוכלו בשנה הבאה להכניס את התלמידים למסגרת של שכר לימוד מודרג - יהיה צורך להתקרב לטכום של 3 מיליון עבור חינוך תיכון. הטענה היא: ההורים ישלמו את הכל. אבל איננו יכולים להתעלם מהצורחה שגם מה שהצענו יתבטא בתוספת של 40 - 50 ל"י לכל תלמיד. תביעות המורים מסתכנות בתוספת של 75 ל"י.

מרכז השלטון המקומי והרשויות המקומיות הודיעו לנו שאין בתקציביהם אף פרוטה אחת להוסיף על מה שהם צותנים. הם מערערים גם על מה שהסכמו. הרשויות המקומיות מודיעות שלא רק שהן לא תשלמנה את התוספת מקופותיהן אלא שהן גם לא תבדלנה את שכר הלימוד של ההורים. המדינה איננה יכולה בשום פנים לקבל על עצמה את המעמסה הזו, ולכן מטבע הדברים שהיא תועמס על שכמ ההורים, וגם ליכולתם של ההורים יש גבול.

אני עובר לשאלת ההצמדה. המורים האקדמאים דורשים בכל תוקף לבטל את ההצמדה הקיימת בינם לבין המורים היסודיים המוסמכים. הם החליטו על ביטול ההצמדה. כדי לנתק את ההצמדה צריך לשאול קודם מה אומרים המורים היסודיים. אולם המורים היסודיים טוענים, שהיה פער מסוים במשך כל השנים ביניהם לבין המורים האקדמאים והם לא יסכימו בשום פנים כי פער

המשך דברי מר שריד

זה יגדל. לו היינו מגיעים לכלל הסדר עם המורים האקדמאים - מחר היתה מוכוזת שביחה של כל המורים בנתי-הספר היסודיים תוך זרישה לתת להם 75% ממה שניתן למורים האקדמאים היות זכזה היה הפער במשך כל השנים.

התוספת עליה הסכמנו תעלה לאוצר המדינה כ- 4 מיליון ל"י. זוהי התוספת שתיתן לאקדמאים שהם ברשות משרד החינוך והתוספת למורים היסודיים המוסמכים כדי לשמור על ההצמדה ועל הפער הקיים. התוספת למורים האקדמאים תעלה 1/2 מיליון ל"י, ו- 3 1/2 מיליון - תוספת למורים היסודיים. באם נתן את התוספת למורים האקדמאים בלבד, נעמוד בפני תביעות של המורים היסודיים אשר הודיעו לנו באופן קטגורי ביותר - ויש להם על מה לסמוך - שהם בשום פנים ואופן לא יסכימו שהמרחק במשכורות בינם לבין המורים התיכוניים ילך ויגדל. כל תוספת חדשה לפי תביעתם - תגדיל את הסכום ב- 2 1/2 מיליון לירות נוספות.

אני מסכם ואומר: אני חושבים את תביעת המורים לבלתי-מוצדקת. שנית, עלינו לראות לצד עינינו את המשלם; שלישית, כל תוספת למורים התיכוניים תגדור בעקבותיה תוספת למורים היסודיים. אין מפלט מזה, אלא אם כן נהיה מוכנים להיכנס לשביחה כללית של מורי בתי-הספר היסודיים; רביעית, יש להביא בחשבון את הודעה מרכז השלטון המקומי שהיא איננו בא בחשבון כשותף לתשלום התוספת. מכל הסיבות הללו איננו רואים כל סיכוי להיענות לתביעות. ההצעה את המורים והסגורו להם שאל להם להכריז על שביחה כי היא לא תועיל להם. לבן הסיכויים להפסקת השביחה על יסוד של פשרות הם אפסיים. הפסקת השביחה תלדיה בכך שהמורים יבינו שלא זוהי הדרך וזכי הם עשו צעד לא מושב. כל פשרה איננה באה בחשבון.

מרכז המורים החליט שהוא רואה בהצעה משרד החינוך היענות ביכרה לתביעות שלו ושהוא חושב שאין טקום לשביחה. הוא רוצה להמשיך לנהל משא ומתן על אישורים כ... בישיבה... לכל ההצעות בתוך להם דבר אחד: השוויצו את המורים לשמור. השבוע שזה יפתור את השאלה. הסכמנו שמורה אקדמאי יתחיל ברוצה ו... הפעם הוא יקבל 140 ל"י במקום 130 ל"י גייס ל- 341 ל"י בתוספת של 10 ל"י בתחילה השפיע על כל המורים.

ד. ג. ג.:

בנתי-הספר התיכוניים מצדדים גם מורים שאין להם השכלה אקדמאית. האם השביחה מקיפה גם אותם?

מר שריד:

בנתי-הספר התיכוניים מלמדים קרוב לשליש או 37% מורים שאינם אקדמאים. יש לחלק אקדמאי וחלק שאיננו אקדמאי אבל מקבל משכורת לפי דירוג אקדמאי בזכות השכלה, נתק וכדומה. אבל 38% אינם אקדמאים, והללו מקבלים משכורת של מורה יסודי מוטמן. ההבדל בינם לבין מורים יסודיים הוא במספר שעות העבודה. מורה יסודי עובד 30 שעות לשבוע, ואילו מורה כזה עובד רק 24 שעות. המגמה של שביחת האקדמאים היא לנתק אותם מהמורים היסודיים, לתת תוספת להם בלבד ולא למורים היסודיים. אם המורים הלא אקדמאיים הצטרפו לשביחה, הרי שהם הצטרפים את המגמה של הגדלת הפער, ויוצא שהם שובתים בגד אקדמאיים לשמור.

י. ש. ד. ג. ג.:

מה גודל המורים האקדמאים בנתי-הספר היסודיים?

מר שריד:

הם מקבלים משכורת דוגמת המורים האקדמאיים בנתי-הספר התיכוניים. הם אינם שובתים.

י. סמילנסקי:

מדוע משרד החינוך לא מוצא דרכים כדי להסביר את עמדתו? הציבור שרוי בנדון זה במבוכה גדולה למדי.

הי"ר ש. פרסיץ:

אני חושבת שהמורים שניתנו על הבעיה הם מלאים. פה ושם שולף מורים פרטיים, אבל על עיקרם של דברים כולנו יכולים לעמוד גם מתוך הדברים שמתפרסמים, ואין להאשים את המשרד במה שאין להאשים.

משרד החינוך עומד בפני ניתוח קשה. עליו למצוא מוצא.
הוא יכול למנות ועדה ציבורית שתבדוק את הדברים ותחליט. אבל עליו לעשות
משהו. כיצד אפשר לשבת במנוחה ולהגיד: לא נדבר. מה ההצדקה לכך?

הצעתו היא שנקבל החלטה לפנות במסגרת משרד החינוך
והתרבות ולמורים למנות ועדה ציבורית, ותמנה את הממשלה את מי שתחליט
למנות.

ד. נצר:
כל הכבוד ליו"ר הוועדה, אבל הייתי רוצה לדעת על מה
מוטל עלינו לדון. הדברים שנאמרו על-ידי יו"ר הוועדה
אינם שייכים לנו. אין זה מתפקידה של הכנסת לטפל בכך, ואף לא מתפקידה
של הממשלה. כל השאלות הפרוכות בארגון עובדים, השתייכותם והמסגרת שלהם -
אינן ענין לכנסת או לאיזו ועדה מוועדותיה. ליו"ר הוועדה כל הזכות להביע
דעתו, אבל במידה והדברים שייכים לוועדת החינוך. לוועדת החינוך אין כל
שייכות לענין זה.

היו"ר ש. פרסיץ: לא דברתי כנגד ההסתדרות או נגד ארגון; דברתי על
זכות התארגנות חפשית במדינה. אמרתי שזכות ההתארגנות
לאקדמאים קיימת, וזכות זו איננה שמורה.

ד. נצר: לא ועדת החינוך צריכה לדון על כך. ועדת החינוך לא יכולה
לדון על עניני ארגון עובדים ועל משא ומתן בעניני עבודה.
כן אין זה מתפקידה של ועדת החינוך להמליץ על הקמת ועדה ציבורית. ועדת החינוך
לא פונה ולא תפנה לשום ועדה ציבורית.

אני מציע: לאחר ששמענו את ההסברים של בציצי משרד החינוך,
אנו מצטערים על שעדיין הלימודים בבתי-הספר התיכוניים מושבתים ומקוריים
שהשבתה תסתים בהקדם האפשרי.

ר. הקטין: שבתה זו היא אחת מאותות הזמן, ויש להצטער על שאנו
מתבלבלים במדרון בקצב כה מהיר. מענין ששבתים אקדמאים
שצריכים להיטיב את תנאי חייהם כביכול, ולא פועלים המקבילים שברחוק.

האינפורמציה ששמענו כאן מתבקש סיכום אחד - גיבוי השבתה.
אינני יודעת אם יש לוועדה סמכות או אפשרות לגנות את השבתה, אבל לי אישית
יש רצון כזה. אני חושבת ששבתה זו מקוממת כל אזרח בישראל, בין אם יש לו
ילדים בבית-ספר חינוך ובין אם לאו.

הטענה הנעשה על-ידי הסתדרות המורים. שמענו שגם
משרד החינוך נכנס לעובי הקורה. אינני חושבת שוועדת החינוך יכולה להוסיף
משהו למשא והמתן המתנהל בצדק להתנהל בין הסתדרות המורים וחסיבת המורים
האקדמאים. אל נסבך את הדברים. נראה לי כי כל יד שתושט לענין השבתה -
רק תסבך את הענינים ולא תפתור את הבעיה, ואילו אנו מעונינים שהשבתה תסתים
והילדים יחזרו לכותלי בית-הספר.

אני מציע להשאיר את הטיפול בידי אלה שהחלו בו.

א. רוזנאל-באנר: קודם כל אני רוצה להגיד שלגבי ועדת כנסת כל שהיא, כולל
ועדת החינוך, ולגבי הכנסת במליאתה - אין צושה שהיא
בבחינת שאנו. אי אפשר לומר שעל-כך אין מדברים. שמענו בכנסת דיבורים
על כל נושא, וגם על ההסתדרות מדברים. מחזקיים חוקים בהם קובעים מעמד מיוחד
להסתדרות. מסתבר שאיש לא חילל את הקודש.

ברור שהמבוכה היא גדולה, ומבלי להיכנס לפרטי פרטים
מסתמן דבר ברור ומוחלט, שיש סיבה יסודית ומכרעת לכל הסבך הגדול הזה.
קיימת מציאות לפיה המורים האקדמאים נמצאים בהסתדרות המורים, והאיגוד המיוחד
הזה של "החטיבה" הוא דווקא מאד. בהסתדרות המורים יש לנו לא רק מורים
מוסמכים, אלא גם גננות ומורים בלתי-מוסמכים. ומדוע צריך אדם לגמור

היו"ר ש. פרסיץ -

אנני מאשימה את המציאות הישראלית ואת הממשלה אשר יצרה לעצמה סיבוכים ללא צורך, סיבוכים שאינם מקובלים בשום מדינה וארץ, ואחר-כך נהוגת כדי לצאת מהסבך. תראו לי מדינה אחת בה קיימת הצמדה בין שכר המורים המוסמכים ולבין שכרם של המורים האקדמאיים. כאשר קוראים את דבריו של מר בקר אשר נתפרסמו בעתון "דבר" מקבלים את הרושם שזהו דבר מקובל בכל הארצות שהמורים האקדמאיים מהווים חלק אינטגרלי של הסתדרות המורים, ולא היא. אין אף מדינה בה חטיבת המורים האקדמאיים מהווה חלק אינטגרלי של הסתדרות המורים. והנה הגיע מר שלום לויץ מוועידת המורים הבינלאומית והביא בשורה עמו. הוא אמר דברים ברורים, שאנו הגענו למה שאף מדינה לא הגיעה אליו: אצלנו המורים האקדמאיים מהווים חטיבה של הסתדרות המורים.

הבניין הלא-בריא שנוצר גם איננו הולם את המציאות הישראלית. היחכן שידרשו מהסתדרות הרופאים להוות חטיבה בהסתדרות האחים המוסמכות, או שידרשו מהמהנדסים להוות חטיבה בהסתדרות הטכנולוגים? לגבי המורים זה מותר כאן. מורה מוסמך הלומד פחות ממורה אקדמאית משקיע פחות בהשכלתו מוצמד בשכרו למשכורת המורה האקדמאית. אנו מדברים לדבר על כך, שאנו חייבים בקידום ההשכלה והמדע בארץ, שעלינו לדאוג כי יהיו לנו כוחות מעולים, שאנו חייבים להעלות את הרמה של בתי-הספר התיכוניים - האם זוהי הדרך להגשים את כל הדברים הללו? האם עלינו לעשות הכל מתוך פחד, שבכל מעשינו הן לחיוב והן לשלילה חמיד נהיה מושפעים על-ידי שביטה של ששה עשר אלף מורים במקום אלפיים?

אנני סבורה שהשאלה היא חמורה מאד. שמעתם שהעלאת המשכורת של 600 מורים והשוואתם למשכורת המהנדסים כרוכה בהוצאה של 4 מיליון ל"י בגלל שיטת ההצמדה. דברים אלה גורמים ממשיך החינוך את האפשרות להיכנס לדיון זה לגופם של דברים.

מר שריד אמר שהתביעה היא בלתי מוצדקת. מדוע? לפני שנתיים תבעה הסתדרות המורים את העלאת המשכורות של המורים היסודיים. איש מהחינוך לא התנגד לכך. אנני למשל התרעמתי על שלא התביעו שורה שלמה של דברים אשר החינוך בארץ דורש אותם בעת פתח העלאת זי.

אנני ציגשת לשאלת המשכורת של המורה האקדמאית. אנני חפצה כי מעמדו של המורה האקדמאית יהיה כזה, שקודם כל צעירים מוכשרים יראו כבוד ועניין לעצמם לעבוד בבית-ספר תיכוני, וכי השמאי צעיר המסיים את לימודיו באוניברסיטה לא יתמודד מורה פרטית, או אפילו מורה בממשלה, כי היא מקנה לו עדיפות יתר על מעמד של מורה אקדמאית. אנני חפצה שמשרד החינוך ידאג לכך שהתנאים של מורה אקדמאית יהיו שווים לאלה הקיימים לגבי עובדים אקדמאיים אחרים במדינה. אם הדברים האלה עומדים כך, צריך להבין את המורים כאשר הם באים לדרוש את ההשוואה למהנדסים. הם לא תבעו דרגת משפטים או רופאים, אלא את הדברים הצנועים ביותר.

מר שריד טוען - ונצדק - שמורה עולה באופן אוטומטי ברוחק מה שאין כן מהנדסים, שם זה קשור בטכני, בתפקידים סינלליים וכדומה. קודם כל יש עוד הבדל קל, שעלינו הוא לא דיבר. הוא דיבר על דרגת מהנדסים בשעור של 280 ל"י. זו איננה דרגה ג'. דרגה ג' של מהנדסים היא בשעור של 280 - 315, וחוספת הרוחק איננה גאה על 280 ל"י אלא על 315. אבל אינני רוצה להיכנס לפרטים. אותי מעניין העקרון. אנני רוצה לשמוע על כך שהם יהיו שווים לכל דבר.

אנני מעוניינת בהחלט שלא תהיינה שביטות. אנני מוכנה לציאת מהעניין. ואנני חפצה לשאול: מה הקפאון? הרי שביטות מפני שהמשכורות של משרד החינוך לא הגיעו בוצאן, ובכל זאת נשאו ונחשו ונלא הפסיקו את המשא והמתן. מדוע לפתע פתאום משרד החינוך הוא כל-כך נוקשה בעניין? האם אי-אפשר למצוא דרך כדי לעשות משהו בצדדן? משרד החינוך הודיע שהוא לא ידבג עם השונותים. אינני יכולה להכריח לעשות זאת, אבל מהן המוצאים? לא יתכן שוועדת החינוך של הכנסת חשמה הסברים מצד אחד, ומצד שני - תעבור לסדר-היום. הרי פירושו של דבר - חירבון.

משרד החינוך עומד בפני ניתוח קשה. עליו למצוא מוצא.
הוא יכול למנות ועדה ציבורית שתבדוק את הדברים והחליט. אבל עליו לעשות
משהו. כיצד אפשר לשבת במנוחה ולהגיד: לא בדבר. מה ההצדקה לכך?

הצעה היא שנקבל החלטה לפנות בבקשה למשרד החינוך
והתרבות ולמורים למנות ועדה ציבורית, ותמנה את הממשלה את מי שתחליט
למנות.

ד. בצר: כל הכבוד ליו"ר הוועדה, אבל הייתי רוצה לדעת על מה
מוטל עלינו לדון. הדברים שנאמרו על-ידי יו"ר הוועדה
אינם שייכים לנו. אין זה מתפקידה של הכנסת לספל בכך, ואף לא מתפקידה
של הממשלה. כל השאלות הכרוכות בארגון עובדים, השתייכותם והמסגרת שלהם -
אינן ענין לכנסת או לאיזו ועדה מוועדותיה. ליו"ר הוועדה כל הזכות להביע
דעתה, אבל במידה והדברים שייכים לוועדת החינוך. לוועדת החינוך אין כל
שייכות לענין זה.

היו"ר ש. פרסיץ: לא דברתי כנגד ההסתדרות או נגד ארגון; דברתי על
זכות התארגנות חפשיה במדינה. אמרתי שזכות ההתארגנות
לאקדמאים קיימת, וזכות זו איננה שמורה.

ד. בצר: לא ועדת החינוך צריכה לדון על כך. ועדת החינוך לא יכולה
לדון על עניני ארגון עובדים ועל משא ומתן בעניני עבודה.
כן אין זה מתפקידה של ועדת החינוך להמליץ על הקמת ועדה ציבורית. ועדת החינוך
לא פונה ולא תפנה לשום ועדה ציבורית.

אני מציע: לאחר ששמענו את ההסברים של צאיצי משרד החינוך,
אנו מצטערים על שעדיין הלימודים בבתי-הספר התיכוניים מושבתים ומקוריים
שהשבתה תסתים בהקדם האפשרי.

ר. הקטיץ: שניתה זו היא אחת מאותות הזמן, ויש להצטער על שאנו
מתנגלים במדורגן בקצב כה מהיר. מענין ששבתים אקדמאים
שצריכים להיטיב את תנאי חייהם כביכול, ולא פועלים המקבילים שכר חסך.

האינפורמציה ששמענו כאן מתבקש סיכום אחד - גינור השביתה.
אינני יודעת אם יש לוועדה סמכות או אפשרות לגנות את השביתה, אבל לי אישית
יש רצון כזה. אני הישבת השביתה זו מקוממת כל אורה בישראל, בין אם יש לו
ילדים בבית-ספר תיכון ובין אם לאו.

האניפול הנעיה בעשה על-ידי ההסתדרות המורים. שמענו שגם
משרד החינוך נכנס לעובי הקורה. אינני חושבת שוועדת החינוך יכולה להוסיף
משהו למשא והמתן המתנהל וצריך להתנהל בין ההסתדרות המורים והשבת המורים
האקדמאים. אל נסבך את הדברים. נראה לי כי כל יד שתושט לענין השביתה -
רק תסבך את הענינים ולא תפתור את הבעיה, ואילו אנו מעונינים שהשביתה תסתים
והילדים יחזרו לכותלי בית-הספר.

אני מציע להשאיר את הטיפול בידי אלה שהחלו בו.

א. רוזיאל-נאור: קודם כל אני רוצה להגיד שלגבי ועדת כנסת כל שהיא, כולל
ועדת החינוך, ולגבי הכנסת במליאתה - אין נושא שהוא
בבחינת שאנו. אי אפשר לומר שעל-כך אין מדברים. שמענו בכנסת דיבורים
על כל נושא, וגם על ההסתדרות מדברים. מחזקקים חוקים בהם קובעים מעמד מיוחד
להסתדרות. מסתבר שאיש לא חילל את הקודש.

ברור שהמבוכה היא גדולה, ומבלי להיכנס לפרטי פרטים
מסתמן דבר ברור ומוחלט, שיש סיבה יסודית ומכרעת לכל הסבך הגדול הזה.
קיימת מציאות לפיה המורים האקדמאים נמצאים בהסתדרות המורים, והאיגוד המיוחד
הזה של "החשיבה" הוא רופף מאד. בהסתדרות המורים יש לנו לא רק מורים
מוסמכים, אלא גם גננות ומורים בלתי-מוסמכים. ומדוע צריך אדם לגמור

אוניברסיטה, לכתוב שבועת גמר ולקבל תואר מ.א. ואפילו דוקטור, ואחר כך להיות בחטיבה אחת שחיימת לשמור על האינטרסים של גזנת בלתי-מסומכת, אשר בתוקף המציאות שלנו היא אחראית אפילו עבור מאה ילד..

שאלת השאלה: כיצד יוצא מ- 1/2 מיליון סכום של 4 מיליון? כיצד מהיענות לדרישות של 600 מורים צוצר שטפון כזה של 16,000 מורים? אם זהו הדבר הגורם לזעזוע הגדול - צריך להסיק מסקנה הגיונית, שזה לא מוכרח להיות גוף אחד. ועל כך צריך לדבר בניחותא ולא צריך לראות בזה חילול הקודש.

אני חושבת שלא היינו חורגים מהמסגרת לו היינו פונים גם למשרד החינוך וגם למורים השוכנים בדרישה לחדול משני דברים: לחדול מהברוגז ולחדול מהשביתה. הם צריכים לשבת ולשוחח ולמצוא מוצא. אינני בעד זה שנמליץ על הקמת ועדה ציבורית. אנו אנשי ציבור, אנו ועדה ציבורית מוסמכת. אינני אומרת שאנו צריכים להיכנס לתפקידים ביצועיים או למציאת פשרות, אבל לבירור העניין כולו - עלינו להיכנס. וכי לשם מה קיימת ועדת החינוך, האם כדי שתענה אמן על עובדות, או כדי שתברר אותן לגופן?

אני מצטרפת להצעת היו"ר שנציע למשרד החינוך לבחור ועדה שתטפל בעניין ושהשבת תפסק. אני מוכנה לקרא את באי-כח המורים השוכנים ולנסות למצוא את הפשרה ליד השולחן הזה. הכנסת תדון על השאלה במליאה. השאלה הועלתה כהצעה לסדר-היום על-ידי כמה וכמה סיעות.

י.ש. רוזנברג: אני רוצה לומר ששוכנעתי מדברי מר שריד וראיתי בהם דברים של טעם. אבל אינני חושב שזוהי הבעיה. עוד לפני שלוש שנים לא הייתי מחסידי הפער. הבעיה הזו איננה מיוחדת לנו; ריב בין מורי בחי-הספר התיכוניים לבין מורי בחי-הספר היסודיים קיים בניו-יורק זה כמה שנים. זה מוכיח שהבעיה קיימת ואי-אפשר להתעלם ממנה. אבל אנו כאן שינינו את כל השיטה. קיבלנו שיטת פער המבדילה בין עובדים מקצועיים אקדמאיים לבין עובדים אחרים. שיטה זו נתקבלה לפני הבחירות לכנסת השלישית. ועדת גורי קיבלה את הכלל הזה שהתקדש אצלנו. אם הכלל קיים, אי-אפשר להחליט שבמקרה של סוג מסוים של עובדים - מוחלים קו.

אי אפשר לומר לאנשים אלה שהם חטאו. המהנדסים לא נענו עד ששבתו. שביחתם היתה בלתי-חוקית, שביחת פרטית והסתדרות יצאה נגדה. בכל-זאת דיברו אתם וסטיימן את המשא והמתן. שביחת עובדי בית-החרוץ אתם היתה פראית, גינו אותה ויצאו נגדה. בכל זאת דיברו וזאמו אתם. כמה חטאו המורים התיכוניים שהחליטו לא לדבר אתם?

השאלה אם הם צריכים להיות מאורגנים בהסתדרות אם לאו - איננה עניין לכאן. אבל השאלה אם המעביד צריך לדבר עם העובדים - היא עניין לכאן. אילו היה מדובר במעביד פרטי והשביחה היתה פורצת בלתי-ספר פרטיים - הרי יש חוק המכריח אותו ללכת לבוודות. כיצד שהמעביד הוא המדינה - האם נאמר שאסור לדבר אתם ויש להטיל עליהם חרם? זוהי השאלה.

אני מוכן לעמוד לצדו של מר שריד ולעזור לו בדיון או בניהול משא ומתן. אבל מדוע להחרים אותם? האם אסור להם להפילחם על זכויותיהם? אני בדעה שאנו נביע שאלה למשרד החינוך ולממשלה כולה להמשיך במשא והמתן. כל יחסי החינוך למשרד החינוך, אבל להמשיך את המשא והמתן. הוא יכול למנות ועדה מיוחדת עם אנשי ציבור או בלעדיהם למטרה זו. תמנה הממשלה ועדה ממסלית שתשב עם נציגי המורים ותגיע אתם לכלל הסדר. יש אולי להודיע להם שמוכנים לשבת אתם, ושיפסיקו את השביתה.

ח. מגורי-כהן: אני סבור שיש לתלות את הקולר בהצמדה אשר מונעת כל הסדר. כי היא פרוכה במתן תוספת לכל המורים היסודיים.

מר שריד: אני מודיע שלמורים הבלתי מוסמכים איננו מוסיפים אפילו פרוטה בשיבת הכנסת מחר תועלינה מספר הצעות לסדר היוס יבנושא זה. קרוב לודאי ששר החינוך יסכים להעברת השאלה לוועדה, ואז ועדת החינוך תפטרן לספל בכך. אינני סבור שיש היום מקום לסיכומים.

היו"ר ש. פרסיץ: זו איננה שאלה סוב-יודישה שהוועדה איננה יכולה לדון עליה. אבל אם חברי הוועדה מבקשים את הפסקת הישיבה - נמשיך את הדיון מחר.